

NANOS

Patient

Brochure

Hemifacial Spasm

Copyright © 2015. North American Neuro-Ophthalmology Society. All rights reserved. These brochures are produced and made available "as is" without warranty and for informational and educational purposes only and do not constitute, and should not be used as a substitute for, medical advice, diagnosis, or treatment. Patients and other members of the general public should always seek the advice of a physician or other qualified healthcare professional regarding personal health or medical conditions.

ภาวะหน้ากระตุกครึ่งซีก (Hemifacial Spasm: HFS)

ภาวะหน้ากระตุกครึ่งซีก เป็นภาวะที่มีการกระตุกของกล้ามเนื้อที่ใบหน้าครึ่งซีกแบบควบคุมไม่ได้ มักพบในวัยกลางคน ทั้งเพศหญิงและชาย ขณะที่กล้ามเนื้อมีการกระตุก เปลือกตาในหน้าซีกนั้น จะหดเกร็งจนอาจปิดสนิทและมุมปากจะถูกดึงรั้งขึ้นไป การกระตุกอาจถูกกระตุ้นด้วยการ เคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อใบหน้าและยังคงกระตุกอยู่แม้ในขณะที่ผู้ป่วยนอนหลับ ความเครียดและ อารมณ์ตื่นเต้นจะทำให้มีอาการมากขึ้น ยา Lorazepam (Ativan) อาจช่วยให้การกระตุกลดลงได้ บ้าง แต่ไม่สามารถทำให้หยุดกระตุกอย่างถาวรได้ ในผู้ป่วยบางรายสังเกตพบว่าการดื่ม แอลกอฮอล์อาจช่วยบรรเทาอาการกระตุกได้

ภาพที่ 1 แสดงภาวะหน้ากระตุกครึ่งซีก (Hemifacial spasm)

สาเหตุของภาวะหน้ากระตุกครึ่งซีกเชื่อว่าเกิดจากเส้นเลือดในสมองไปกดเบียดต่อเส้นประสาท สมองคู่ที่ 7 (Facial nerve) ดังนั้นการผ่าตัดวางวัสดุคล้ายฟองน้ำ (Sponge) เพื่อแยกเส้น เลือดออกจากเส้นประสาท (Facial nerve decompression) อาจช่วยบรรเทาอาการกระตุกใน ผู้ป่วยบางรายได้ แต่วิธีที่ช่วยลดการกระตุกของกล้ามเนื้อใบหน้าได้อย่างปลอดภัย และใช้กันอย่าง แพร่หลาย คือการฉีดโบทูลินัมทอกซิน (Botulinum toxin) หรือการฉีดโบทอกซ์นั่นเอง

โบทูลินั่มทอกซิน (Botulinum Toxin)

การฉีดโบทูลินั่มทอกซิน หรือที่เรียกกันสั้นๆว่า “โบทอกซ์” เป็นการบรรเทาอาการกระตุกในโรคหน้ากระตุกครั้งซีกอย่างได้ผลดี โดยแพทย์ด้านจักษุประสาทหรืออายุรแพทย์ระบบประสาทจะทำการฉีดโบทูลินั่มทอกซินไปได้ชั้นผิวหนังบริเวณกล้ามเนื้อที่มีการกระตุก เพื่อให้กล้ามเนื้อนั้นๆอ่อนแรงลง ลดการกระตุกได้ โดยทั่วไปใช้เวลาในการฉีดประมาณแค่ 5-10 นาที ผลของโบทูลินั่มทอกซินจะเริ่มออกฤทธิ์ในเวลาสองถึงสามวันและอยู่ได้นานประมาณ 3 เดือน ดังนั้นจึงอาจต้องมีการฉีดซ้ำเมื่อขาดฤทธิ์ โดยทั่วไปภาวะแทรกซ้อนหลังการฉีดที่พบบ่อยได้แก่ รอยช้ำจากการฉีดยาใต้ผิวหนัง อาจพบหนังตาตกหรืออาการเห็นภาพซ้อนชั่วคราวได้

ภาพที่ 2 แสดงตำแหน่งของการฉีดโบทูลินั่มทอกซินในภาวะหน้ากระตุกครั้งซีก

ภาวะงอกใหม่แบบผิดทิศทางของเส้นประสาทคู่ที่ 7 (Facial Nerve Misdirection Syndrome)

ภาวะงอกใหม่แบบผิดทิศทางของเส้นประสาทสมองคู่ที่ 7 เกิดตามหลังภาวะหน้าเบี้ยว (Bell's palsy) ที่เป็นการผิดปกติของเส้นประสาทสมองคู่ที่ 7 ซึ่งทำหน้าที่ควบคุมกล้ามเนื้อใบหน้า โดยส่วนใหญ่หลังเกิดความผิดปกติของเส้นประสาท (Facial nerve palsy) ตัวเส้นใยประสาทจะเกิดการงอกใหม่เพื่อกลับไปเชื่อมต่อกับกล้ามเนื้อเดิม แต่ในผู้ป่วยบางราย เส้นใยประสาทที่งอกใหม่จะไปเชื่อมต่อกับตำแหน่งกับกล้ามเนื้ออื่นแทน ดังนั้นหากมีการส่งกระแสประสาทจาก

เส้นประสาทสมองคู่ที่ 7 ไปยังกล้ามเนื้อใบหน้าจะทำให้เกิดการกระตุกหรือหดตัวของกล้ามเนื้อผิ
มัดขึ้นได้ โดยหากผู้ป่วยหลับตาจะทำให้ปากขยับไปพร้อมกันด้วย หรือหากผู้ป่วยยิ้มหรือทำปากจู
๋หรือริมฝีปากอาจทำให้เปลือกตาปิดลงด้วย ปฏิกิริยานี้อาจแก้ไขได้ด้วยการฉีดโบทูลิเนียมทอกซิน
เพื่อไปยังยังกระแสประสาทที่ส่งไปตามเส้นทางอกใหม่ที่เกิดปกติ

คำถามที่พบบ่อย

การฉีดโบทูลิเนียมทอกซินสามารถทำให้เกิดภาวะเป็นพิษต่อร่างกายที่เรียกว่าโบทูลิซึม (Botulism)
ได้หรือไม่

โดยทั่วไปการฉีดโบทูลิเนียมทอกซินเพื่อรักษาภาวะหน้ากระตุกจะฉีดด้วยยาปริมาณน้อย และฉีด
บริเวณใต้ผิวหนังตำแหน่งที่มีการกระตุกโดยตรง ดังนั้นมักไม่เกิดภาวะเป็นพิษต่อร่างกาย

การฉีดโบทูลิเนียมทอกซินเจ็บมากหรือไม่

แพทย์จะฉีดโบทูลิเนียมทอกซินผ่านเข็มที่มีขนาดเล็กมากเพื่อลดความเจ็บปวดจากการฉีด ผู้ป่วย
ส่วนใหญ่รู้สึกเจ็บเพียงเล็กน้อยเป็นเวลาประมาณไม่กี่วินาที